

STILTE

YRSA SIGURÐARDÓTTIR BIJ UITGEVERIJ CARGO

DNA

Vortex

RIP

Lava

De pop

Yrsa Sigurðardóttir

STILTE

Vertaald door Willemien Werkman

2022

AMSTERDAM

Deze vertaling is mede tot stand gekomen dankzij financiële steun van het Icelandic Literature Centre.

Dit boek is fictie.

Personen en gebeurtenissen zijn een creatie van de auteur.

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2019 Yrsa Sigurðardóttir

Copyright Nederlandse vertaling © 2022 Willemien Werkman

Oorspronkelijke titel *Thögn*

Oorspronkelijke uitgever Veröld, Reykjavík

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie Ragnar Helgi Ólafsson

Foto auteur Lilja Birgisdóttir

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 031 2241 0

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

ELF JAAR GELEDEN

VOORWOORD

De douche was veel heter dan Númi gewend was. Hij hield niet van uitersten, niet van scherp eten, niet van zwemmen in zee, luide muziek, crossfit, neonkleuren, tequilashots of alles wat net iets verder ging dan nodig was. Hij hield niet van drama. Hij kon niet tegen drama.

De warmte van het douchewater was echter geen toeval. Hij had de kraan zo heet mogelijk afgesteld zonder dat het gevaarlijk werd. Terwijl het water opwarmde, trok hij zijn kleren uit en liet ze op de grond vallen alsof hij weer vijftien jaar was. Toen stapte hij naakt op de koude tegels. Het zou hem niet hebben verbaasd als hij zijn moeder uit het verleden had horen roepen dat hij zijn kleren van de grond moest oprapen.

De stoom in de douchecel gaf al aan wat hem te wachten stond. Númi zette zijn tanden op elkaar en stapte onder de hete straal. Bij sommige dingen moest je gewoon even doorbijten, bij andere kon je het beter geleidelijk aan doen en langzaam wennen. Hij wist niet wat in dit geval het beste was, maar hij koos voor het eerste, eigenlijk vooral omdat hij weinig tijd had.

Eerst was de hitte ondraaglijk. Zijn huid werd onmiddellijk vuurrood, bijna alsof hij een gloeilamp had ingeslikt. Hij voelde het overal branden en zette zijn kiezen op elkaar. Het onprettige gevoel verdween echter snel en toen de pijn wegvloede werd de schroeiende sensatie op zijn huid zelfs aangenaam. Hij moest even volhouden.

Númi legde zijn handpalmen tegen de betegelde muur, leunde naar voren en liet de hete stralen over zijn pijnlijke schouders

stromen. Hij had spierpijn – niet van het sporten. Hardlopen en alle andere vormen van sport waren er de afgelopen maand bij ingeschoten, net als zoveel andere dingen die bij het leven hadden gehoord, voor de komst van zijn dochter Mía. Haar komst had een enorme kloof in zijn bestaan geslagen en aan de andere kant daarvan was van alles achtergebleven: sport, zorgeloosheid, overwerken, acht uur slaap, kleren die gewoon naar de wasserij gingen, bingewatchen van series op tv en allerlei andere dingen waarvan Númi zich regelmatig moest wijsmaken dat hij heel goed zonder kon. Want het leven met Mía was veel beter dan het leven waarvan hij afscheid had moeten nemen.

Dat mocht hij niet vergeten. Ondanks alles wat er nu aan de hand was, mocht hij echt niet klagen. Afgezien van hun tijdelijke problemen de afgelopen tijd lachte het leven hem en Stebbi toe. Een nieuw huis, een kind, een gelukkig huwelijk. Voor die drie moest je wat overhebben. Je kreeg nu eenmaal vrijwel nooit iets zonder er iets voor in te leveren. De ellende met Mía zou het waard blijken te zijn en als Stebbi een beetje gelijk kreeg, zou deze beproeving snel voorbij zijn. En volgens hem zouden andere problemen ook snel achter de rug zijn. Het huis was aan de buitenkant bijna klaar en de bouwvakkers waren de een na de ander hun spullen aan het inpakken en aan het verdwijnen. Vele maanden later dan de bedoeling was, maar het was toch iets om blij over te zijn. Stebbi zei dat er een overeenkomst met de aannemer op stapel stond over de kosten, al had Númi zijn twijfels. Twijfels die hij van zich af probeerde te zetten. Soms was het goed om onrealistische verwachtingen te hebben, maar nu was het genoeg geweest. Zijn werkgever had ook al problemen met het vaderschapsverlof, wat slecht uitkwam gezien de huidige dip in de arbeidsmarkt. En alle bijbehorende narigheid.

Stebbi dacht dat het wel bijna voorbij zou zijn. Númi was het niet met hem eens, maar zelfbedrog was gewoon plezieriger. Net als toen hij het weerbericht samenstelde en altijd koos voor het weer dat beter uitkwam. Deze dagen kwam de toekomstvisie van Stebbi veel beter uit dan zijn eigen pessimisme. Diep vanbinnen geloofde hij namelijk dat het nooit zou overgaan. Er zou ongetwijfeld een overeenkomst met de aannemer worden bereikt over de kosten, maar de zaak van Mía zou zich nog tientallen jaren voortslepen.

En dat mocht niet gebeuren. Stebbi en hij moesten de kans krijgen om in alle rust en zonder inmenging van anderen voor haar te zorgen. Daar waren ze het over eens.

Er was weinig wat ze niet hadden zien aankomen. Daar had internet wel voor gezorgd. Daar hadden ze toegang tot een onbepaalde hoeveelheid informatie. Niemand kon beweren dat ze niet op Mía waren voorbereid. De maanden voor haar komst lasen ze alles wat los en vast zat en zogen ze alles in zich op wat ze tegenkwamen. Ze waren het meest geïnteresseerd in de ervaringen van stellen in vergelijkbare omstandigheden als zij.

Twee mannen die een kind opvoedden, stellen die de hulp inriepen van een draagmoeder, legaal of illegaal – dergelijke verhalen lasen ze het meest.

Daar lieten ze het echter niet bij. Ze lasen alles, van wetenschappelijke artikelen tot slecht opgemaakte en weinig onderbouwde blogs van ouders die over het algemeen uiterst positief waren, de leuke kanten overdreven en die neigden naar propaganda.

Al die informatie sloegen ze in hun hoofd op, hoe oninteressant ook. Hun kennis werd zo veelomvattend dat niets hen had kunnen verrassen. Een kind met lactose-intolerantie. Een kind dat met tanden werd geboren. Een kind met allerlei

chromosomen- of geboortefwijkingen. Een kind dat doof was. Een kind dat niet sliep. Een kind met geelzucht. Vroeggeboorte. Een kind dat permanent de hik had. Een kind met een overgevoelige huid. Een kind met gastro-oesofageale reflux. Ze kenden de belangrijkste adviezen in deze gevallen, net als in eindeloos veel andere gevallen.

Nu wisten ze ook dat het één ding was om goed ingelezen te zijn, maar iets heel anders om zoiets in werkelijkheid mee te maken. Die werkelijkheid duurde nu ruim vier maanden. Ze leefden niet langer in een voortdurende angst haar kwijt te raken of haar iets aan te doen, maar ze waren er nog lang niet. Mía veranderde met de week en je zou kunnen zeggen dat ze haar door en door kenden – zoals ze de dag ervoor was. Ze groeide, werd zwaarder, was vaker wakker, lachte en kraaide terwijl ze zichzelf, hen tweeën en de wereld ontdekte. Een bewustzijn ontwikkelde. Het zou nog lang duren voor ze zou beseffen dat haar situatie anders was dan die van de meeste andere kinderen, tot nu toe vond ze het een niet gekker dan het ander. Hopelijk kon ze dat nog lang zo houden. Het liefst voor altijd.

Númi rekte zich uit en veegde het water uit zijn ogen. Hij pakte de zeep en waste zich overal. Het water spoelde de zeep onmiddellijk weer weg, zodat hij het nog eens deed en nog een derde keer voor de zekerheid. Je wist maar nooit. Hij stonk naar kinderkots en poep. Mía had last van haar maag en hij had alles wat er bij haar aan alle kanten uit kwam over zich heen gekregen. De mensen op het internet waren vergeten erbij te vertellen hoe je een salvo van lichaamssappen van een kleine baby het best opving.

Nu sliep Mía buiten in de wagen. Haar maag was weer tot rust gekomen. Hij had van de gelegenheid gebruikgemaakt om

een douche te nemen, iets wat hij eigenlijk meteen toen ze in slaap was gevallen had willen doen. Het had moeten wachten. Met die smurrie op zijn kleren had hij steeds weer aan de deur moeten komen om ruzie te maken. Net als altijd had hij geprobeerd om de zaak vriendelijk en beleefd uit te praten, maar hij had al snel zijn geduld verloren. Het was niet mogelijk een compromis te bereiken in een geschil als de andere partij geen duimbreedte toegaf. Stebbi en hij hadden het recht aan hun kant.

Zijn haren waren de dans niet ontsprongen en Númi legde de zeep weg en pakte de shampoo. Hij moest zich haasten, want hij had niet veel tijd. Lange douches waren ook tot het verleden gaan behoren.

Hij stootte met zijn hand tegen de waterdichte radio naast de shampoo. Nu luisterde hij niet naar muziek waarbij hij meezong terwijl hij zich in alle rust waste. Nu luisterde hij naar de stilte van de babyfoon en haastte hij zich zo veel mogelijk.

De zender lag in de wagen bij Mía. Zolang er niets te horen was, kon hij enigszins rustig aan doen. Zodra zij echter ook maar het kleinste geluidje liet horen, duurde het niet lang meer voor ze wakker werd. Dan had hij nog krap twee minuten om zich af te drogen, aan te kleden en naar beneden te lopen, naar de veranda. Als het hem niet lukte om binnen die tijd bij haar te zijn, begon ze te huilen. Het was wonderbaarlijk hoeveel geluid ze kon produceren met die kleine longen. Op de veranda kon het huilen geen van de naaste burens ontgaan. Het meisje had vast een toekomst voor zich als operazangeres. Of als luchtalarm.

Númi kneep een laatste restje shampoo uit de bijna lege fles en begon zijn haren te wassen. Het schuim droop van zijn hoofd terwijl hij zijn haren inzepte. Het liep in zijn oren en

hij kon even niets meer horen. Niet zo erg dat hij het geluid niet hoorde dat uit de babyfoon klonk. Hij stopte met het inmasseren van de shampoo, haalde een hand over zijn gezicht om de zeep uit zijn ogen te wrijven, maakte zijn oren vrij en luisterde.

Númi verstijfde.

Het onverstaanbare geluid dat uit het apparaat kwam was niet Mía die hilde. Het was een stem die sussend sprak, als om het meisje gerust te stellen. Was ze wakker geworden en was een van de burens over het lage hekje gestapt om zich over haar te ontfermen? Waren de bouwvakkers teruggekomen? Was de postbode achter het huis verschenen? Númi sloot bewust de meest voor de hand liggende verklaringen uit. Hij koos liever andere.

Nu werd het gebrabbel van zijn dochter luider. Daarna was het stil. Geen gepiep, geen geknars of gekraak. Of de batterij in de zender of de ontvanger was leeggelopen, of iemand die bij de wagen stond had de zender uitgezet.

Númi maakte het uitspoelen van zijn haren niet af. Hij haastte zich de douche uit. Het scheelde weinig of hij was in zijn blote kont het huis uit gerend. Hij sloeg een badjas om en stortte zich kletsnat de trap af, met twee treden tegelijk. Vandaar rende hij naar de glazen deuren die op de veranda uitkwamen.

Hij had zijn bril op de wastafel laten liggen. Niettemin zag hij dat de kap van de wagen was losgemaakt. Die hing omlaag, en zat nog aan één kant vast. Númi staarde naar het spierwitte dekontje dat hem toelachte en ademde iets lichter toen het hem lukte te focussen en hij Mía's vorm onderscheidde en haar hoofdje, met de muts.

De schrik ging over in blijdschap en toen in woede. Het moesten kinderen zijn geweest, en wat hadden ze eigenlijk

gewild? Hij opende de deur naar de veranda en voelde de kou langs zijn benen omhoogkruipen naar zijn onbeschermd buik. Hij trok de badjas om zich heen terwijl hij over de tuin uitkeek. Er waren nergens kinderen te zien.

Verdomme, zeg. Het was dus waarschijnlijk niet meer veilig om Mía buiten te laten slapen. Als het zo ging, zou hij nog minder tijd hebben om overdag andere dingen te doen dan met haar bezig zijn, want ze sliep langer en beter in de frisse buitenlucht.

Númi zag dat ze aan het zendapparaat hadden gezeten. Het was niet meer daar waar hij het had neergelegd, maar het lag nu tussen de wand van de wagen en het dekentje. De antenne stond rechtop. Hij strekte zijn hand ernaar uit en keek naar de knop. Het apparaat was uitgezet.

Númi voelde een rilling waarvan hij niet wist of die van de kou buiten was of van het idee dat onbekende kinderen aan zijn kind hadden gezeten. Waarschijnlijk een combinatie van beide. Hij besloot Mía mee naar binnen te nemen, al zou ze dan ongetwijfeld wakker worden.

Hij trok het dekentje voorzichtig van haar af in de hoop dat ze bleef doorslapen.

Het duurde even voor hij begreep wat hij aantrof onder het dekentje. Het kind zag grauw, de smalle lippen waren opengebarsten, de ogen stonden wijd open en waren droog en gebroken. Het was dood.

En dat dode kind was Mía helemaal niet.

VIJF MAANDEN GELEDEN

HOOFDSTUK 1

Je kon nauwelijks in de kleine witte kist kijken vanwege de vele bloemen. De kleurstellingen waren heel gevarieerd. Kransen en boeketten met een roze, rood, wit of geel accent en zelfs een boeket dat hoofdzakelijk groen was. De mensen hadden geen bloemen kunnen kiezen in de lievelingskleuren van hun dochter. Het leven van Íris was te kort geweest om daaruit te kunnen kiezen. Bovendien had ze een groot deel van dat korte leven in het ziekenhuis gelegen. Ze had wel een lievelingsgerecht, pizza, een lievelingstoetje, ijs, en een lievelingsdier, een panda. Ze had zes lievelingsliedjes en die vormden de muziekljst die hij voor haar had samengesteld. Hij had er niets aan toegevoegd. Dat maakte geen verschil. Ze had zielsgelukkig steeds weer naar die liedjes geluisterd door de roze koptelefoon met kattenootjes die ze met Kerstmis van haar opa en oma had gekregen.

Verder had Íris weinig gehad waar ze echt dol op was. Behalve haar knuffeldier dat ze zelden losliet. Het was een kleine pinguïn, die nu tegen haar borst aan lag, onder haar gekruiste armen.

Naast Rögnvaldur stond zijn vrouw geluidloos te huilen. De tranen stroomden over haar bleke wangen omlaag en vielen op haar borst. Een steeds groter wordende vlek sierde nu het kleurrijke shirt dat Aldís droeg, terwijl de anderen in het zwart waren. Hij ook. Toen hij haar die ochtend op de rand van het bed had zien zitten, voor ze op weg zouden gaan, had hij haar gevraagd of ze de zwarte jurk die naast haar lag niet

zou aantrekken. Ze had voor zich uit gestaard en haar hoofd geschud. Toen had hij geknikt en besloten het goed te vinden dat ze ging in de kleren die ze aanhad. In de kleren die ze had gedragen toen hun dochter was gestorven. Ze had het t-shirt uitgetrokken toen ze waren thuisgekomen, het in een zak gestopt en die in een kast gezet. Hij had niets gevraagd, maar had begrepen dat ze zo Íris' geur had willen bewaren. Ze had in de armen van haar moeder haar laatste adem uitgeblazen. Toen lag ze al een halve maand in het ziekenhuis en hij had gemerkt dat er weinig over was van haar eigen zoete, onschuldige geur. Er was een ziekenhuisgeur voor in de plaats gekomen. Ze rook naar medicijnen, ontsmettingsspul en verbandmiddelen. Een voorteken van haar naderende dood.

De dominee gaf aan dat er nu een psalm zou worden gezongen, draaide zich om naar het altaar en begon daar wat te rommelen. Normaal zou Rögnvaldur nieuwsgierig zijn geweest naar wat die man daar eigenlijk aan het doen was terwijl het koor zong. Nu kon het hem geen donder schelen. De dominee kon wat hem betreft zijn lammeren naar de slachtbank leiden. Dat maakte hem niets uit. Niets kon wat er gebeurd was veranderen. Zijn dochter was dood en als Íris uit de dood zou opstaan, zoals de dominee beweerde, zou dat ergens anders zijn en ver weg van haar ouders. Een goede religie met een beetje fatsoenlijke god zou er natuurlijk voor zorgen dat die opstanding nog in deze wereld zou plaatsvinden. Niet ergens waar het onmogelijk was om haar vast te stellen. Wat een armoedige, oeroude leugen.

Opeens verlangde Rögnvaldur ernaar om op te staan en te schreeuwen. Het koor het zwijgen op te leggen en iedereen weg te jagen. De meeste mensen waren natuurlijk verdrietig over de dood van Íris, maar hun verdriet was niets vergeleken met

waar de ouders doorheen moesten. Hij en Aldís waren levende lijken. Ze liepen rond, ademden en aten zonder behoefte te voelen aan zuurstof of trek te hebben in eten. Vrienden en verwanten brachten hen regelmatig iets te eten en tussendoor leden ze honger. Als die mensen dat niet zouden doen, zouden ze verpieteren en sterven. Dat zou vroeg of laat toch gebeuren. Ze hadden geen leven, zoals het er nu voor stond, ze antwoordden als hen iets werd gevraagd, maar begonnen uit zichzelf geen gesprek. Ze hadden niets meer te zeggen. Gisteren niet, vandaag niet, morgen niet. Waarschijnlijk nooit meer.

Hoe moest hij weer aan het werk gaan? Hij zou dat op een dag toch moeten doen. Hij was ervan overtuigd dat Aldís nooit zou teruggaan naar haar werk, dus het kwam op hem aan om de kost voor hen te verdienen. Hoe moesten ze de komende Kerstmis en de jaarwisseling overeind blijven? Hoe zou het in de zomervakantie gaan? Op alle vragen over hun leven was maar één antwoord mogelijk. Ze zouden thuisblijven, alleen met de stilte. En nadenken hoe het zover had kunnen komen. Zoeken naar een doel in dit leven – wat niet bestond.

De psalm was afgelopen en de dominee draaide zich weer om naar de mensen. In de kerk was het doodstil, al hoorde je sommige mensen hun neus ophalen. Hij en Aldís probeerden allang niet meer hun huilen te verbergen. Zijn tranen waren bijna op, maar zij hilde gewoon zonder zich iets van haar omgeving aan te trekken.

De dominee begon te vertellen over het leven van Íris. Hij was bij hen thuis geweest om de uitvaart te bespreken en had gevraagd naar punten voor zijn herinneringsrede. Ze hadden hem weinig kunnen vertellen, want hun dochter was slechts tien jaar oud geworden. Het was dus niet aan de orde om sportprestaties op te sommen, lidmaatschappen van verenigingen,

verhuizingen van het ene naar het andere deel van het land of behaalde diploma's. Ze was geen lid van de Lions geweest, had nooit op een sportclub gezeten en nog nooit in haar leven een groot examen afgelegd. Niet eens haar rijexamen. Het enige wat ze over haar konden vertellen was dat ze op zevenjarige leeftijd leukemie kreeg en lang in het ziekenhuis had gelegen. Het ging allemaal de goede kant op, maar haar verzwakte immuunsysteem had de mazelen niet kunnen tegenhouden. De recente beenmergtransplantatie had de vaccinaties uit haar jeugd ongedaan gemaakt en het kostte het virus maar twee weken om het verzwakte kinderlijfje eronder te krijgen.

Natuurlijk was er van alles over haar te vertellen wat wel belangrijk voor hen was. Hun dochter zou later los worden gezien van haar ziekenhuisverblijf. Ze verlangden er echter geen van beiden naar om die herinneringen met anderen te delen. De herinneringen aan de eerste stapjes, de eerste woordjes en haar eerste lach gingen niemand anders aan. Net als de bitterzoete verhalen waaraan ze zich vastklampten en die ze elkaar tussen hun snikken door vertelden. Herinneringen waar ze vroeger om hadden geglimlacht. Zoals het verhaal van de groeitest die op driejarige leeftijd werd gedaan, waarbij haar werd gevraagd om op één been te staan. Ze liep naar haar moeder en ging op haar linkervoet staan. Het verhaal dat ze een pleister op zijn telefoon plakte toen het scherm was gebarsten. Het verhaal van toen ze alle pluisjes van de paardenbloemen bij de burens had verzameld en ze over de nieuwe gazons bij hun huizenblok had geblazen. Later waren er overal paardenbloemen opgekomen, en nu hoopte Rögnvaldur dat ze de volgende zomer weer zouden verschijnen. Als ze dan zelf tenminste nog leefden.

De dominee had niets van die dingen te horen gekregen. Ze hadden allebei gezwegen nadat ze de belangrijkste feiten

hadden opgedreund. Gelukkig was zijn schoonmoeder erbij geweest en zij had nog wat kunnen toevoegen aan hun dorre en korte bijdrage.

Het was duidelijk niet genoeg geweest. De dominee probeerde zijn herinneringstekst zo veel mogelijk op te rekken. *Zijjijj waaaas de oooogaappeel van haaar oooooomaaaaa. Zijjijj beleefden veeeeeel moooooie moomenten saaaamen aan de keueukentaaaafel. Deeenken weeee bijijjivooorbeeeeld aan het baaaakkken van koeoeokjes met Keeerstmiiiiiss.*

Rögnvaldur zag uit zijn ooghoek dat Aldís haar hoofd had laten zakken. Hij draaide zich naar haar toe, keek boven op haar hoofd en zag dat haar haren ongewassen waren. Het was hem net zo vergaan. Hij had wel zijn zwarte pak aangetrokken dat zijn ouders speciaal voor hem hadden gekocht, maar had het niet kunnen opbrengen om onder de douche te gaan, zich te scheren of zijn haren te wassen. Zijn uiterlijk of hoe anderen hem zagen maakten niets meer uit.

De dominee zweeg en het koor zette weer in. Het was weer zo'n standaard begrafenispalm die de koorleden ongetwijfeld achterstevoren zouden kunnen zingen als ze dat wilden. Ze hadden hen gevraagd om de muziek zelf te kiezen, bijvoorbeeld de liedjes die Íris zelf mooi had gevonden. Hij had dat geweigerd en ook zijn schoonmoeder afgekappt toen zij die liedjes begon op te noemen. Die zes liedjes waren niet bedoeld voor een begrafenis. Ze waren gemaakt om mee te zingen en te lachen. Hij wist ook niet of hij het kon verdragen om haar lievelingsliedjes te horen spelen naast haar kist. Hij had het ook niet goed gevonden dat het winnende gedicht van zijn dochter voor de begrafenisgangers zou worden voorgelezen. Íris was een van de vier winnaars geweest in een dichtwedstrijd voor kinderen die door de plaatselijke bibliotheek was georganiseerd, zoals

zijn schoonmoeder aan de dominee had verteld. Het gedicht was geschreven na de beenmergtransplantatie, toen alles er nog goed uitzag. Het ging over alles wat ze van plan was te doen als ze het weer kon. Een minder geschikte tekst was er nauwelijks voor deze gelegenheid. Aldís was het met hem eens geweest, al had ze dat niet hardop gezegd. Het enige wat ze had gedaan was in huilen uitbarsten. Ze hilde nog steeds toen de dominee zei dat hij genoeg had en afscheid nam.

Aldís' schouders schokten nu weer net zo. Het huilen werd erger en haar ongewassen haren bewogen mee. Hij kreeg een steek in zijn hart en zette zijn tanden op elkaar om het geschreeuw dat in hem opwelde binnen te houden. Niet omdat hij de mensen in de kerk er niet mee wilde lastigvallen. Hij was bang dat als hij eenmaal begon, hij nooit meer zou ophouden.

Aldís was zo overmand door verdriet dat hij in vergelijking nog sterk leek. Toch slaagden ze er geen van beiden in om op te staan toen dat volgens de ceremonie van hen werd gevraagd. Zij had er de kracht niet voor en hij wilde het hele spel niet meespelen. Waarschijnlijk zagen de mensen het, maar ze mochten er hun eigen conclusies uit trekken.

Rögnavdur sloot zijn ogen en er rolden twee dikke tranen over zijn wangen. In plaats van zichzelf toe te staan te huilen zoals zijn hart hem ingaf, haalde hij snel zijn neus op en rechte hij zijn rug. Hij mocht van zichzelf niet instorten. Hij moest overeind blijven voor Aldís. Hij moest haar ondersteunen als ze achter de kist en de kransen naar buiten liepen. Dat kon hij niet doen als hij zelf ondersteuning nodig had. Hij moest sterk zijn vandaag. En morgen. En de dag daarna. Het leven denderde door als een enorme vrachtwagen op topsnelheid. Een vrachtwagen die zich niets aantrok van wie er voor zijn bumper opdoken en werden meegesleurd, meer dood dan levend. Zoals zij tweeën.

Sinds het moment dat Íris overleed, was het hem af en toe gelukt zijn verdriet van zich af te zetten door te denken aan wie hun dochter zou kunnen hebben besmet. Andere gedachten liet hij niet toe. Rögnvaldur draaide zich om en keek de mooie kerk in. Hij kneep zijn ogen tot spleetjes om de mensen beter te kunnen zien. Zij keken bijna allemaal naar de grond. Daar zaten familieleden, naaste en verre, vrienden en bekenden, enkele collega's, een paar medewerkers van het ziekenhuis, burens en een paar gezichten die hij wel herkende, maar van wie hij zich de naam niet kon herinneren. Hij bedacht dat de groep die achter hem zat en die hij niet kon zien van dezelfde samenstelling was. Het was ook mogelijk dat onder degenen achter hem de schuldige zat. Zijn dochter was niet met heel veel mensen in contact geweest.

Aldís snikte en Rögnvaldur wendde zich weer tot haar. Hij was er vrij zeker van dat de mensen achter hem lichter ademhaalden. Niemand wilde graag een vader in de ogen kijken die net zijn kind had verloren. Degene die haar besmet had moest het meest opgelucht zijn van allemaal – als hij tussen de aanwezigen was.

In het ziekenhuis was het niet gelukt om inlichtingen te krijgen. Hij had verschillende medewerkers steeds weer dezelfde vraag gesteld, terwijl zijn dochter daar was opgenomen, nadat ze de mazelen had gekregen. Het antwoord was steeds hetzelfde. Op dit moment was er geen enkel ander mazelengeval bekend in IJsland. Er was maar één melding bekend bij het ministerie van Volksgezondheid, maar die kwam uit het buitenland en werd niet betrouwbaar geacht. Het betrof een aanvraag van ziekgeld door een buitenlandse werknemer die inmiddels uit IJsland was vertrokken. Hij zei dat hij mazelen had gekregen toen hij nog in het land was. De arts die dat aan Rögnvaldur

had toevertrouwd vertelde erbij dat het waarschijnlijk verzekeringsfraude was.

Bij het ministerie van Volksgezondheid kwam hij voor een dichte deur te staan. Er werd gezegd dat de besmetting werd onderzocht en dat de zaak zou worden opgehelderd. Als dat al zo was, zouden de resultaten ongetwijfeld voor hem verborgen blijven. Het was onwaarschijnlijk dat een onderzoekscommissie hen de naam zou geven van degene die hun dochter had besmet en daarmee gedood. Dat bleek toen een medewerker van het ministerie een verklaring van hen kwam afnemen. Dat gesprek ging maar één kant op. De medewerker stelde vragen en zij moesten antwoorden.

Toen Íris was overleden, was Rögnvaldur achter zijn computer gaan zitten. Het kostte hem niet veel tijd om de belangrijkste informatie te vinden. Het virus dat de mazelen veroorzaakt is snel overdraagbaar. Het zetelt in de neusholte en de keel van degenen die ziek zijn en wordt verspreid door de aerosolen in de lucht. Als degene die besmet is niest of hoest, kan het virus zonder gastheer gedurende twee uur in de lucht van een ruimte of op een oppervlak overleven. Een tot twee weken na de besmetting wordt degene die ermee in aanraking komt ziek, als hij niet immuun is. Drie tot vijf dagen later komen dan de vlekken tevoorschijn. Vier dagen voor dat gebeurt is de zieke besmettelijk en dat blijft hij tot de achtste dag.

Deze informatie klopte met de tijdlijn waarnaar het ministerie het meest had gevraagd. Waar waren ze met Íris geweest en wie had ze twee weken voor ze ziek was geworden ontmoet? Ze hadden de dagen teruggehaald en alles verteld wat ze zich herinnerden. Omdat Íris al eerder ziek was, hadden ze niet veel uitjes gemaakt. Ze was bij haar nichtje geweest, dat even oud was, maar daar was niemand ziek geworden. Ze

hadden gewandeld langs de zee, maar waren daar niemand tegengekomen die ziek was of had geniest. Ze waren naar de plaatselijke speeltuin geweest, maar daar waren geen andere kinderen, omdat die op school zaten of bij de opvang waren. Ze waren twee keer met haar naar het ziekenhuis gegaan voor controle, maar hadden daar geen andere patiënten ontmoet. Ze hadden een paar autoritjes gemaakt. Een ijsje gehaald en van het uitzicht genoten. Meer konden ze niet bedenken, want het leven van Íris was er na de transplantatie op gericht geweest om het rustig aan te doen en voorzichtig te zijn. Hun dochter ging niet met hen mee naar winkels, niet naar de bioscoop, niet naar het theater, niet naar het zwembad en ze ging niet bij anderen spelen. Ze had een verzwakt immuunsysteem en moest zo veel mogelijk uit de buurt blijven van andere mensen.

Niets wat ze konden bedenken verklaarde hoe ze kon zijn besmet. Nog niet. Misschien wel nooit. Misschien was de drager van het virus een toerist geweest die het land weer had verlaten voor hij zichtbare symptomen kreeg. Ze waren alleen geen enkele toerist tegengekomen. Ook geen buitenlandse arbeider. Er waren geen werkzaamheden aan de gang in hun woonblok en ook niet op andere plaatsen waar Íris kwam.

De dominee zei het Onzevader, dat het ene oor in ging en het andere uit. Ondertussen dacht Rögnvaldur terug aan het moment dat Íris werd geboren en ze in de armen van haar uitgeputte moeder werd gelegd. Helemaal bedekt met een wittig, kleverig spul, met gebalde knuistjes, een wijd opengesperde mond en dichtgeknepen ogen. Ze hadden allebei gehuild, maar het was een heel ander soort huilen dan nu.

Rögnvaldur herinnerde zich het verantwoordelijkheidsgevoel dat over hem was gekomen en de belofte die hij aan zichzelf had gedaan. Moeder en dochter mocht nooit iets ergs overko-

men zo lang hij leefde. Het langverwachte kind was eindelijk geboren, na een paar afschuwelijke mislukkingen op dat vlak in de jaren die eraan vooraf waren gegaan. Hij was vast van plan ervoor te zorgen dat het leven vanaf nu een feest zou zijn. En kijk eens hoe dat gegaan was. Erger had het niet kunnen aflopen.

Nog één psalm. Daarna nam de dominee het weer over. Hij sprak de standaardtekst uit die tegelijk het einde en een nieuw begin moest symboliseren. Afschuwelijke woorden als je niet gelovig was en geen troost vond in de laatste regel.

Stof zijt gij.

Tot stof zult gij wederkeren.

Uit stof zult gij herrijzen.

Rögnvaldur hilde niet, maar voelde een onbeheersbare woede zijn hart omsluiten als een vuist. Hij kon het er niet bij laten zitten.